

Remissvar över betänkandet Koordinatbestämda fastighetsgränser (SOU 2025:80)

Er beteckning: Ju2025/01509

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Dalarnas län (Länsstyrelsen) tillstyrker i huvudsak utredningens förslag.

Länsstyrelsen är enig med utredarna i betydelsen av digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och tydliga fastighetsgränser, och delar bedömningen att förslaget ger vinster för de areella näringarna.

Länsstyrelsen ser särskilt vinster i samband med omarronderingsförrättningar av jord- och skogsbruksmark i länet.

Länsstyrelsen anser dock att en succesiv implementering får störst effekt i områden med höga fastighetsvärden och högt exploateringsstryck. Konsekvensen kan bli att skogsbruket och landsbygden hamnar efter i digitaliseringen.

Länsstyrelsen anser att utredarna borde utforskat möjligheten att påskynda införandet av ett system med koordinatbestämda fastighetsgränser med olika stimulansåtgärder

Avsnitt 8 Fastighetsgränser och markanvändning

8.5 Areella näringar

Länsstyrelsen är enig med utredarna i betydelsen av tydliga gränser, särskilt för skogsbruket (s. 168 ff). De problem som utredarna beskriver framträder särskilt tydligt i Dalarna eftersom laga skifte

genomfördes i begränsad omfattning i länet. Fastighetsindelningen är på flera håll splittrad med många små och smala skogsskiften.

Registerkartan bygger också i stora delar på material från storskiftet som genomfördes i Dalarna i början av 1800-talet. Smala skiften och otydliga gränser är en olycklig kombination som leder till konflikter, svårigheter att bruka marken och stora kostnader för skogsbruket.

Länsstyrelsen anser därför, precis som utredarna (s. 178 ff och 224 ff), att införandet av ett utbrett koordinatbestämt fastighetssystem sannolikt skulle få flera positiva effekter för de areella näringarna.

Förslaget bedöms bidra till länsstyrelsens uppdrag att förbättra fastighetsstrukturen i länet genom sannolikt minskade kostnader och effektivare omarronderingsförrättningar i Dalarna.

Avsnitt 15 Ett succesivt införande

15.3 Koordinatbestämning bör ske när gränser bildas eller bestäms

Länsstyrelsen invänder mot förslaget om succesiv implementering och att koordinatbestämning endast ska ske när gränser bildas eller bestäms.

Länsstyrelsens bedömning är att en stor del av förrättningarna som rör skogsbruket genomförs utan att nya gränser bildas eller bestäms. En del gränser bildas utan mätning, även om gränserna är oklara. Nya gränser dras i stället utifrån fysiska avgränsningar, till exempel strandkant eller vägmitt.

Länsstyrelsen anser därför att förslaget får störst betydelse i områden med höga fastighetsvärden och högt exploateringsstryck, med risk att skogsbruket och landsbygden hamnar efter i digitaliseringen.

15.4 Befintliga och rättsligt klara fastighetsgränser bör kunna koordinatbestämmas

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att kunna koordinatbestämma befintliga och rättsliga klara fastighetsgränser, åtgärden särskild koordinatbestämning.

Enskilda fastighetsägare är dock troligtvis inte villiga att ta den ekonomiska risken med att ansöka om en åtgärd som riskerar att ställas in. Länsstyrelsen instämmer i utredarnas bedömningar om att

förslaget främst gynnar kommuner och inte enskilda fastighetsägare (s.305)

15.5 Överenskommelser bör kunna ges betydelse vid koordinatbestämningen

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget som ger fastighetsägare möjlighet att själva nå överenskommelser om gränsernas koordinatbestämda position. Tekniska åtgärder, till exempel mätning, ska inte behöva vidtas och handläggningen ska inte ske vid en förrättning vilket borgar för en låg kostnad. Utredarna föreslår också att det ska vara möjligt att nå överenskommelse även om gränsen är rättsligt oklar, s 455 ff.

Länsstyrelsen anser dock att utredarna har ställt upp för omfattande krav för att överenskommelsen ska godkännas. Länsstyrelsen bedömer att det i praktiken skulle vara svårt att uppfylla rekvisiten utan den omfattande utredning och mätning i fält som normalt sker i samband med fastighetsbestämning. Om rekvisiten inte bedöms vara uppfyllda ska förrättningen ställas in.

Det finns därmed en risk att fastighetsägare ansöker och betalar för en åtgärd som inte kommer kunna gå att genomföra, med konsekvensen att den förväntade effekten med fler koordinatbestämda gränser uteblir.

15.7 Vi föreslår inga riktade insatser

Givet de problem som finns med oklara gränser inom de areella näringarna och de potentiella vinster som ett koordinatbestämt fastighetssystem skulle kunna innebära anser länsstyrelsen att utredarna borde ha utforskat möjligheten att påskynda införandet av ett system med koordinatbestämda fastighetsgränser med olika stimulansåtgärder.

Ett komplett system med koordinatbestämda fastighetsgränser bedöms inte kunna presenteras inom överskådlig tid med den implementeringstakt som föreslås.

Länsstyrelsen anser att utredarna borde tagit fram mer detaljerade ekonomiska beräkningar vad sådana åtgärder skulle innebära för kostnader på kort sikt och vinster på längre sikt.

De som medverkat i beslutet

I detta ärende har landshövding Helena Höij beslutat med Hanna Ljunggård som föredragande.

I svaret har även Frida Ryhag och Patrik Ekström bidragit med underlag för svaret.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.